

- nauk. pr. Instytutu psykholohii imeni H.S. Kostiuka NAPN Ukrainy. Kyiv: Vydavnytstvo «Feniks». T.KhII. Psykholohiia tvorchosti. Vol. 22, 159-168.
8. Psykholohichni doslidzhennia tvorchoho potentsialu osobystosti (2008). [Psychological studies of creativity]. Kiev: Pedagogichna dumka.
 9. Rozenson, Y. A. (2007). Osnovyi teorii dizayna: ucheb. dlia VUZov [Fundamentals of the theory of design]. Sankt-Peterburh: Pyter.
 10. Ukrainskaya sovetskaya entsiklopediya. [Ukrainian Soviet encyclopedia]. Vol. 3. Kiev: Glavnaya redaktsiya ukrainskoy sovetskoy entsiklopedii.
 11. Cherniak, L. V., & Yatsenko Iu. M. (2006). Estetyka tovariv ta dyzain: navch. posibnyk [The aesthetics and design of products]. Kyiv: KNTEU.
 12. Chuprina, N. V. (2014). Etapy ta kryterii formuvannia industrii mody [Stages and criteria for the fashion industry]. Aktualni problemy istorii, teorii ta praktyky khudozhnoi kultury – Actual problems of history, theory and practice of artistic culture: Zb. nauk. pr. Vol. 32. Kyiv : Milenium, 349-357.
 13. Yakobson, P. M. (1964). Psihologiya hudozhestvennogo vospriyatiya. Moskva. : Iskusstvo.
 14. Maldonado T. (1979). Disegno industriale: un riesame: Definizione, storia, bibliografia. Milano.

Kostyuchenko O. V. Perceptual principles of design as a creative activity in the industry of beauty and fashion. The article analyzes the concepts of "design", "design in the industry of beauty and fashion" as a creative design of artistic activity, process and result artistic-technical design fashion products, is focused on achieving the complete compliance created for fashion objects and environments in General utilitarian and aesthetic needs of users, and a significant increase in the competitiveness of the fashion products. The place and the role of the creative and adaptive capacities of perception in design as a holistic and integrated technological and artistic development the objective of the complex and multifaceted reality, adaptation to changing conditions, in particular in the field of beauty and fashion, as well as discovering their own potential, worldview, tastes, and design positions. Special attention is focused on the fact that in the artistic-creative process design, creative perception and artistic perception is the basis of the creative combining of ideas, images, creative improvisation, when automatically commit the new object; the vision of the whole and the parts, the outer form and the inner essence of things, known to unknown, unknown to known, individual and universal in a single object. Noted that creative and aesthetic perception of the designer, full playback features of the perceived world design will attract the designer's creative activities and Vice versa in creative cognitive activity there is a new perception of the subject and social world.

Keywords: design, designer, beauty and fashion, creativity, perception, artistic perception, aesthetic perception.

Отримано 2.03.2017

УДК: 159. 954: 82

Кривопишина Олена Анатоліївна

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ЮНАЦЬКОГО ВІКУ

Кривопишина О. А. Особливості розвитку соціального інтелекту творчої особистості юнацького віку. У статті подано результати емпіричного дослідження психологічних особливостей розвитку соціального інтелекту творчої особистості юнацького віку;

наголошено на актуальності вивчення соціального інтелекту як необхідної умови життєдіяльності та життєтворчості особистості в сучасних особливих умовах; розглянуто основні етапи дослідження проблеми розвитку соціального інтелекту; уточнено та поглиблено сутність та зміст поняття соціальний інтелект; з'ясовано наявність взаємозв'язку емоційного та соціального інтелекту; за результатами відсоткового та кореляційного аналізу доведено: творчим особистостям юнацького віку притаманний високий рівень розвитку особистісної креативності, високий рівень розвитку комунікативних та організаторських схильностей, низький та дуже низький рівень соціальної фрустрації, розвинені здібності до емпатії, що є свідченням розвитку структурних складових соціального інтелекту.

Ключові слова: соціальний інтелект, емоційний інтелект, творча особистість, особистісна креативність, емпатія, соціальна фрустрація, комунікативні та організаторські схильності.

Кривопишина Е. А. Особенности развития социального интеллекта творческой личности юношеского возраста. В статье представлены результаты эмпирического исследования психологических особенностей развития социального интеллекта творческой личности юношеского возраста; подчеркнута актуальность изучения социального интеллекта как необходимого условия жизнедеятельности и житнетворчества личности в современных особенных условиях; рассмотрены основные этапы исследования проблемы развития социального интеллекта; уточнены и углублены сущность и смысл понятия социальный интеллект; определено наличие взаимосвязи между эмоциональным и социальным интеллектом; в результате процентного и корреляционного анализа доказано, что творческим личностям юношеского возраста присуще: высокий уровень развития личностной креативности, высокий уровень развития коммуникативных и организаторских способностей, низкий и очень низкий уровень социальной фрустрации, развиты эмпатические способности, что является свидетельством развития структурных составляющих социального интеллекта.

Ключевые слова: социальный интеллект, эмоциональный интеллект, творческая личность, личностная креативность, эмпатия, социальная фрустрация, коммуникативные и организаторские способности.

Постановка проблеми. У сучасному суспільстві у сфері формування і функціонування творчої особистості існує ряд протиріч, можливість вирішення яких потребує розгляду розвитку інтелекту крізь призму психології. Це призводить до зростання наукової зацікавленості дослідників, розширення спектру розв'язуваних завдань, пов'язаних з вирішенням проблеми психологічних особливостей розвитку, механізмів та чинників формування різних видів інтелекту (загального, емоційного, соціального) як необхідних складових структури творчої особистості.

У стрімко змінюваних сучасних особливих умовах існування, сповнених відсутністю соціальної стабільності та невизначеністю, постала необхідність дослідження соціального інтелекту як умови не тільки виживання, а перш за все життєдіяльності та життєтворчості особистості.

Насичена науковими відкриттями історія дослідження соціального інтелекту в системі суміжних понять, виокремлення його як самостійної одиниці, вивчення специфіки та особливостей розвитку почалась майже сто років тому. Відомі вчені – психологи займалися вивченням змісту та функцій, методам діагностування, особливостям процесу розвитку соціального інтелекту (Е. Торндайка, Г. Олпорта, Дж. Гілфорда, М. Саллівана, Д. Кітінга, М. Форда, М. Тисак,

Н. Кантора, Р. Стернберга, М. І. Бобнова, А. Г. Смирнова, А. А. Кидрон, А. Л. Южанинова, Ю. М. Ємільянов, М. О. Амінов, М. В. Молоканов, Н. А. Кудрявцева, Е. С. Михайлова, М. Л. Кубишкіна, А. П. Вяткін, Г. П. Геранюшкіна, В. М. Куніцина, А. І. Савенков та ін.), в той же час зазначена дефініція залишається відносно новою та знаходиться у процесі розвитку, уточнення, верифікації.

Мета: емпіричне дослідження психологічних особливостей розвитку соціального інтелекту творчої особистості юнацького віку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З метою розуміння погляду сучасних науковців на природу соціального інтелекту та його взаємопов'язаність з розвитком загального та емоційного інтелекту вважаємо за доцільне коротко розглянути історію питання.

За думкою дослідників вивчення соціального інтелекту проходило у два етапи:

перший етап (1920 – 1949 рр.) – етап теоретичного вивчення, характеризується відсутністю єдиної думки щодо сутності та змісту соціального інтелекту, відповідно, соціальний інтелект не виокремлено від загального і, таким чином, він не існував як самостійна одиниця;

другий етап (1949 р. – до нашого часу) – етап експериментально-теоретичних досліджень, пов'язаний з розробкою першого тесту, який безпосередньо діагностував соціальний інтелект, що надало підстави більшості вчених визнати соціальний інтелект як самостійну одиницю, що не залежить від загального інтелекту.

У різні періоди першого етапу дослідження проблеми прихильники різних психологічних шкіл по-своєму трактували поняття соціальний інтелект: здатність уживатися з іншими людьми (Moss F. & Hunt T., 1927); здатність мати справу з оточуючими (Hunt T., 1928); знання про людей (Strang R., 1930); здатність легко сходитися з іншими, вміння входити в їхнє положення, ставити себе на місце іншого (Vernon P. E., 1933); здатність критично і правильно оцінювати почуття, настрої і мотивацію вчинків інших людей (Wedek J., 1947).

Багато відомих психологів внесли свій внесок в інтерпретацію поняття «соціальний інтелект», але на думку більшості фахівців, поняття соціальний інтелект (social intelligence) вперше застосував в 1920 році Е. Торндайк, позначивши ним далекоглядність в міжособистісних стосунках і прирівнявши його до здібності мудро вступати у людські стосунки [4, с. 43].

Згідно досліджень Е. Торндайка існують три види інтелекту:

- абстрактний інтелект як здатність розуміти абстрактні вербальні і математичні символи й проводити з ними будь-які дії;
- конкретний інтелект як здатність розуміти речі й предмети матеріального світу і проводити з ними будь-які дії;
- соціальний інтелект як здатність розуміти людей та взаємодіяти з ними.

За думкою Е. Торндайка соціальний інтелект існує окремо від звичайного інтелекту, чимало авторів (Кітінг, Гілфорд) визначають соціальний інтелект як

самостійну групу ментальних здібностей на протигагу здібностям академічного чи формального інтелекту. Дж. Гілфорд стверджував, що сферою соціального інтелекту є знання сприйняття, думок, бажань, почуттів, настроїв інших людей і себе, і саме цей аспект вимірюється тестами на соціальну перцепцію [32, с. 27].

Підсумовуючи ці уявлення, відомий американський психолог Девід Векслер запропонував визначати соціальний інтелект як пристосованість індивіда до людського буття (Vechsler D., 1958).

Наявні у сучасній психології роботи вивчають проблему соціального інтелекту переважно в аспекті комунікативної компетентності (Н. А. Амінов, М. В. Молоканов, М. И. Бонєва, Ю. М. Ємельянов, А. А. Кідрон, О. Л. Южанінова), а також описують ймовірну структуру і функції соціального інтелекту [32, с. 28].

Дослідники наголошують: «сферу можливостей суб'єкт-суб'єктного пізнання індивіда можна назвати його соціальним інтелектом, розуміючи під цим стійку, засновану на специфіці розумових процесів, афективного реагування і соціального досвіду здатність розуміти себе, та інших людей, їхні стосунки й прогнозувати міжособистісні події» [32, с. 28]. Соціальний інтелект, в такий спосіб, розуміють як спроможність до раціональних, розумових операцій, об'єктом яких є процеси міжособистісної взаємодії, в той же час припускається психологічна автономність суб'єкта, здатність до прийняття самостійних рішень та життєтворчості, що дозволяє протистояти тиску людей і обставин.

Дослідниця Н. А. Кудрявцева виділила інтегративний показник інтелектуального потенціалу людини, таким чином здійснивши спробу співвіднести загальний і соціальний інтелект. Він був позначений як «єдність інтелекту» і відбивав суттєві компоненти механізму інтелектуального зростання, підвищення збігу за рівнями особистості: загального інтелекту (здатність виконувати завдання на суб'єкт-об'єктному рівні), соціальний інтелект (здатність виконувати завдання на суб'єкт-суб'єктному рівні), рефлексії (показник фіксує баланс розвитку різних сторін інтелекту) [4, с. 49].

На відміну від обговорюваних вище поглядів на соціальний інтелект В. М. Куніцина вважає за можливе виділити окремий аспект цього складного явища – комунікативно-особистісний потенціал, що є досить узагальненим і дозволяє наблизитися до розуміння специфічної структури соціального інтелекту, особливостей його функціонування на різних вікових етапах [4, с. 50].

Відомий російський психолог Д. В. Ушаков наголошує, що визначення соціального інтелекту повинно бути обмежено: «соціальний інтелект, якщо ми розуміємо його як інтелект – це здатність до пізнання соціальних явищ, яка складає лише один з компонентів соціальних умінь і компетентності, а не вичерпує їх» [27, с. 11]. На думку дослідника, тільки за цих умов соціальний інтелект, стає в один ряд з іншими видами інтелекту, «... утворюючи разом з ними здатність до вищої пізнавальної діяльності – узагальненої і опосередкованої» [27, с. 18].

За думкою сучасних дослідників соціальний інтелект – багатогранна, складна структура, яка має наступні аспекти:

1) комунікативно-особистісний потенціал – комплекс властивостей, полегшуючий спілкування, з урахуванням якого формуються такі інтегральні комунікативні властивості як психологічна контактність і комунікативна су-місність; це – основний стрижень соціального інтелекту;

2) характеристика самосвідомості – почуття самоповаги, свобода від комплексів, забобонів, придушених імпульсів, відкритість новим ідеям;

3) соціальна перцепція, соціальне мислення, соціальна уява, соціальне уявлення, спроможність до розуміння і моделювання соціальних явищ, розу-міння людей та їх мотивів;

4) енергетичні характеристики: психічна та фізична витривалість, акти-вність, слабка виснаженість [4, с. 51].

Сучасні дослідники, поділяючи думку щодо необхідності вивчення проблеми взаємозв'язку соціального та емоційного інтелекту, пропонують при цьому ставити завдання ширше і обговорювати цю проблематику в більш широкому контексті. Мова йде про розгляд емоційного інтелекту через приз-му загальних соціальних здібностей як їх невід'ємної частини. Таким чином, говорити слід про явище, яке точніше може називатися соціальним інтелек-том, а емоційний інтелект розглядати як його частину.

Відповідно до завдань емпіричного дослідження у якості робочого на-ми обрано наступне визначення соціального інтелекту (за В. М. Куніциною): «соціальний інтелект – глобальна здатність, що виникає з урахуванням ком-плексу інтелектуальних, особистісних, комунікативних і поведінкових рис, включаючи рівень енергетичної забезпеченості процесів саморегуляції; ці риси зумовлюють прогнозування розвитку міжособистісних ситуацій, інтер-претацію інформації та поведінки, готовність до соціальної взаємодії і спри-яють прийняттю рішень» [4, с. 51]. Саме ця глобальна здатність дозволяє, зрештою, досягати гармонії із собою і навколишнім середовищем, сприяє ро-звитку творчої особистості.

Виклад основного матеріалу. З метою дослідження психологічних особливостей розвитку соціального інтелекту творчої особистості юнацького віку нами проведено емпіричне дослідження. У емпіричному дослідженні взяло участь 48 респондентів, віком від 17-18 до 21–23 років, студентів /курсантів ЛДУБЖД, спеціальність практична психологія. Критерій відбору до загальної вибірки дослідження: наявність продуктів творчої діяльності, що є показником розвинених спеціальних здібностей (літературних, художніх, музичних, спортивних).

Відповідно до мети та завдань дослідження на емпіричному етапі вико-ристано комплекс діагностичних методик: 16- факторний особистісний опи-тувальник (Р. Б. Кеттелла); методика комунікативних та організаторських схильностей (КОС) (В. В. Синявський та Б. А. Федорошин); методика діагно-стики особистісної креативності (О. Є. Тунік); опитувальник міжособистіс-них відносин (ОМВ) (В. К. Шутц); методика діагностики рівня соціальної фрустрованості (Л. І. Васермана); методика «Діагностика рівня емпатійних здібностей» (В. В. Бойко).

За результатами діагностики особистісної креативності (О. Є. Тунік) виявлено, що респонденти загальної вибірки зацікавлені до складних речей та схильні до ризику (23%), мають виражену допитливість (26%) та наділені розвиненою увагою (28%).

За результатами діагностики методики методика комунікативних та організаторських схильностей (КОС) найбільш респондентів загальної вибірки мають організаторські схильності (52%), комунікативні схильності розвинені у 48% респондентів.

За результатами діагностики методики «Соціальна фрустрованість» (Л. І. Васермана); отримано наступні результати: 20% респондентів мають дуже низький рівень фрустрованості, 80% респондентів - низький рівень фрустрованості.

За результатами діагностики рівня розвитку емпатії за методикою «Діагностика рівня емпатійних здібностей» (В. В. Бойко) отримано наступні результати: 12% респондентів загальної вибірки раціональні, 20% респондентів групи емоційні, 19% респондентів групи інтуїтивні, 17% респондентів групи проникливі, 14% респондентів групи ідентифіковані та 18% респондентів групи наділені емпатійними установками.

За результатами діагностики за методикою «Міжособистісні стосунки» (В. К. Шутц) виявлено: 11% респондентів схильні до створення та збереження близьких емоційних стосунків; 13% респондентів не приймають контролю над собою; 16% респондентів мають тенденцію спілкуватися з малою кількістю людей; 17% респондентів схильні до створення та збереження почуття взаємоповаги, спираючись на компетентність та відповідальність; 20% респондентів схильні до прийняття рішень; 23% респондентів демонструють потребу створювати та підтримувати почуття взаємного інтересу з іншими особистостями.

За результатами діагностики (методика 16- факторний особистісний опитувальник Р.Б. Кеттелла) отримано наступні результати: 6% респондентів відкриті до спілкування, 7% респондентів мають розвинене мислення, 6% респондентів емоційно стабільні, 6% респондентів незалежні, 5% респондентів імпульсивні, 6% респондентів відчувають почуття провини, 6% респондентів сміливі, 7% респондентів чутливі, 4% респондентів практичні, 7% респондентів витончені, 7% респондентів мають схильність до почуття провини, 6% респондентів мають схильність до експериментування, 7% респондентів самостійні, 7% респондентів дисципліновані, 6% респондентів мають внутрішню напруженість.

З метою більш детального аналізу психологічних особливостей розвитку соціального інтелекту творчої особистості юнацького віку ми використовували кореляційний аналіз, який був проведений за допомогою статистичної програми SPSS Statistics 17.0.1. Коефіцієнт кореляції за τ -Кендалла на рівні значущості $p \leq 0,05$ за шкалою Ae («бажання бути ближчим до оточення») виявив прямий зв'язок зі шкалою Q4 («внутрішня напруга») $r = 0,399$. Цей показник свідчить, що зі зростанням бажання бути ближчим до оточення, проявляти до них теплі, дружні почуття зростає почуття збудженості, хвилювання та напруги.

У ході проведеного констатувального дослідження нами було виявлено, що шкала «Емоційної стабільності» (С) виявила обернений кореляційний зв'язок з чотирьома шкалами: Іw («Включеність»), «Афект» (Aw), «Схильність до ризику» та «Соціальна фрустрація» при рівні значущості $p \leq 0,05$, де $r = -0,341$; $-0,344$; $-0,365$; $-0,346$. Це свідчить, що зі зростанням у респондентів потреби «включеності» та потреби афекту, прагнення щоб інші якомога частіше включали особистість у свою діяльність, відчуття необхідності бути в одному колі спілкуванні та схильності до проявів емоційно близьких стосунків знижується емоційна стабільність. Проте було виявлено, що шкала «Соціальна фрустрація» та шкала «Схильність до ризику» прямо корелюють між собою, $r = 0,358$ на рівні значущості $p \leq 0,05$. Зв'язок між цими шкалами досить значущий і це дозволяє зробити висновок, що при зростанні однієї характеристики прямо пропорційно збільшуються показники іншої. Виявлено обернені кореляційні зв'язки між «Мрійливістю» (М) та «Схильністю до почуття вини» (Q), це свідчить, що коли проявляється бажання, щоб оточуючі були емоційно близькими до особистості знижується мрійливість, занурення в себе, а також сором'язливість та невпевненість в собі.

В результаті проведеного корекційного аналізу нами було виявлено обернений та прямий кореляційний зв'язок на рівні значущості $p \leq 0,01$. Так, обернений кореляційний зв'язок виявлено між «Незалежністю» та шкалою Aw «Афект» ($r = -0,464$); що свідчить про зниження почуття незалежності у особистості при зростанні бажання бути більш емоційно близькою з іншими людьми. На рівні значущості $p \leq 0,01$, виявлено, що зі зростанням розвитку мислення підвищується здатність особистості бути самостійною та зростають навички управління іншими людьми, де $r = 0,469$ та $r = 0,451$.

Коефіцієнт кореляції за τ -Кендалла на рівні значущості $p \leq 0,05$ виявив прямі та обернені зв'язки між наступними шкалами: «Безпечність» (F) прямий кореляційний зв'язок із шкалою «Організаційна схильність», де $r = 0,322$ та обернений кореляційний зв'язок між шкалами «Соціальна фрустрація» та «Складність», де відповідно $r = -0,330$ та $r = -0,365$.

Виявлено наступні результати з використанням коефіцієнту кореляції за критерієм Стюдента на рівні значущості $p \leq 0,05$ прямий кореляційний зв'язок шкал «Відкритість» (A) та «Самоконтроль» (Q3) зі шкалою «Включеності» (Iw), де відповідно $r = 0,460$ та $r = 0,485$. Це свідчить, що зі зростанням показників у шкалі Іw, зростає бажання та прагнення, щоб інші включали індивіда в свою діяльність і прагнули бути в колі його спілкування, прямо пропорційно зростають показники відкритості та самоконтролю. Шкала «Відкритість» (A) прямо корелює зі шкалою «Проникливість» на рівні значущості $p \leq 0,01$ (де $r = 0,520$), такий зв'язок показує, що відкритість особистості зростає зі збільшенням проникливості, що виражається у її здатності помітити, зрозуміти та спрогнозувати наміри, дії і вчинки інших людей. На рівні значущості $p \leq 0,05$ ($r = -0,439$) обернено корелюють шкали «Мрійливість» (М) та «Афект» (Aw)

Нами були виявлені кореляційний зв'язок шкали Sw («Контроль») на рівні значущості $p \leq 0,05$ з наступними шкалами: прямий кореляційний зв'язок зі

шкалою «Безпечність»(F) $r = 0,412$ та шкалою «Свідомість»(O), де $r = 0,474$ та обернений кореляційний зв'язок на рівні значущості $p \leq 0,05$ зі шкалами «Витонченість» та «Рівень самооцінки», де $r = - 0,440$ та $r = - 0,408$ відповідно. Виявлений кореляційний зв'язок є досить значущим, що дає нам можливість зробити висновки щодо впливу рівня самооцінки та витонченості особистості на показники шкали контролю. Це свідчить, що чим вищий рівень самооцінки та витонченості респондентів, тим меншим є його бажання бути підконтрольними іншій особистості, бажання залежати від думки інших та впливає на рівень розвитку самостійності та незалежності. В ході проведеного дослідження нами був виявлений прямий кореляційний зв'язок між шкалою «Чуттєвість» (I) та шкалою «Установки» на рівні значущості $p \leq 0,05$ де $r = 0,444$

Виявлено на рівні значущості $p \leq 0,01$ обернені кореляційні зв'язки між шкалами: «Витонченість» (N), «Емоційність», «Інтуїтивність», де $r = - 0,541$; $r = - 0,510$. Також був виявлений кореляційний зв'язок шкал «Інтуїтивність» та шкалою «Ідентифікативність», проте рівень значущості в даному зв'язку становить $p \leq 0,05$, у такому зв'язку $r = 0,439$, зв'язок прямий і це свідчить, що чим краще людина себе ідентифікує у неї збільшується схильність до інтуїтивних контактів. Шкала «Ідентифікативність» також прямо корелює зі шкалами Q («Схильність до почуття вини») та шкалою «Раціональність» на рівні значущості $p \leq 0,05$, де $r = 0,450$ та $r = 0,455$ відповідно. Це свідчить що шкали взаємопов'язані між собою прямо пропорційно, якщо зростають показники однієї шкали відповідно збільшуються показники інших.

Висновки. За результатами емпіричного дослідження доведено: творчим особистостям юнацького віку притаманний високий рівень розвитку особистісної креативності, високий рівень розвитку комунікативних та організаторських схильностей, низький та дуже низький рівень соціальної фрустрації, розвинені здібності до емпатії; потреби «включення», що проявляється у тенденції створювати та підтримувати почуття взаємного інтересу з іншими особистостями та потреби створювати та утримувати глибокі емоційні міжособистісні відносини що є свідченням розвитку структурних складових соціального інтелекту.

Перспективу подальших досліджень вбачаємо у вивченні розвитку соціального інтелекту творчої особистості на різних етапах онтогенезу з урахуванням гендерних різниць.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Булка Н. І. Ресурси соціального інтелекту: адаптивність, комунікативність, креативність // Практична психологія та соціальна робота. – 2004. №6 – С.43-53
2. Ушаков Д. В. Соціальний інтелект як вид інтелекту // Соціальний інтелект: Теорія, вимір, дослідження / Під ред. Д. В. Ушакова, Д. В. Люсіна. М., 2004. – С. 11-40.
3. Шмаргун В. Інтелект і процеси соціалізації // Соціальна психологія. – 2007. – № 2. – С. 80-86

REFERENCES TRANSLITERATED

1. Bulka N. I. Resources of social intelligence: adaptability, communicativeness, creativity // Practical Psychology and Social Work. – 2004. №6 – p. 43-53

2. *Ushakov D. V.* Social intelligence as a kind of intelligence // Social intelligence: theory, dimension, research. 2004. p. 11-40.
3. *Shmarhun V.* The intelligence and processes of socialization // Social Psychology. – 2007. – № 2. – p. 80-86

Kryvopyshyna O. A. Developmental features of social intelligence of a creative person in adolescence. The article presents the results of the empirical research of psychological peculiarities of development of social intelligence of a creative person in adolescence, emphasizes the relevance of the study of the social intelligence as a necessary condition of life and life-creativity of a person in modern special conditions; the main research phases of development of social intelligence have been considered; the essence and the content of the concept of social intelligence have been specified and deepened; the existing interconnection of emotional and social intelligence has been clarified. According to the findings of the percentage and correlation analyses it has been proved that for creative personalities in adolescence a high level of development of personal creativity is typical, as well as a high level of development of communicative and organizational inclinations, a low and very low level of social frustration, developed abilities for empathy, which indicates the development of structural components of social intelligence.

Keywords: social intelligence, emotional intelligence, creative personality, personal creativity, empathy, social frustration, communicative and organizational inclinations.

Отримано 17.10.2017

УДК 159.954

Латиш Наталія Михайлівна

ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕРЦЕПТИВНО-МИСЛЕННЄВИХ СТРАТЕГІЙ ТВОРЧОГО КОНСТРУЮВАННЯ В ГРАФІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Латиш Н. М. Дослідження перцептивно-мисленнєвих стратегій творчого конструювання в графічній діяльності молодших школярів. В статті аналізуються прояви перцептивно-мисленнєвих стратегій творчого конструювання в графічній діяльності молодших школярів. Дослідження здійснено в рамках концепції творчого сприймання В. О. Моляко, де творче сприймання розуміється саме як процес (та його результат), конструювання суб'єктивно нового образу, який в більш чи менш значній мірі видозмінює, своєрідно модифікує предмети та явища об'єктивної реальності. Конструювання графічної інформації розглядається як процес розв'язування творчих задач, де стимульним матеріалом є геометричні фігури та графічні зображення однієї та різної кількості крапок. Показано, що функціонування перцептивно-мисленнєвих стратегій творчого конструювання в графічній діяльності молодших школярів відбувається через трансформацію зорових образів, починаючи від праобразу до образу-рішення; процес пошуку організовується і реалізовується стратегією (аналогізування, комбінування, реконструювання).

Ключові слова: творче сприймання; молодший шкільний вік; конструювання; графічна інформація; творча задача; стратегіальні тенденції.

Латыш Н. М. Исследование перцептивно-мыслительных стратегий творческого конструирования в графической деятельности младших школьников. В статье анализируются перцептивно-мыслительные стратегии творческого конструирования в графиче-